

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Програми охорони довкілля щодо поетапного зниження викидів забруднюючих речовин суб'єктами господарювання м. Запоріжжя

Відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Основні вимоги організації та здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення визначені та затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272 «Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення». Згідно ст. 6 даної Постанови «Заходи, передбачені для здійснення моніторингу, враховують специфіку документа державного планування, період, на який здійснюється планування, та необхідність здійснення моніторингу на різних стадіях виконання документа державного планування». В даному випадку, специфіка ДДП полягає в тому, що сама Програма охорони довкілля щодо поетапного зниження викидів забруднюючих речовин суб'єктами господарювання м. Запоріжжя включає комплекс природоохоронних, санітарних, організаційно-технічних та інших заходів щодо:

- зменшення обсягу викидів забруднюючих речовин (далі-ЗР) із стаціонарних джерел промислових підприємств;
- впорядкування нормативних та встановлених санітарно-захисних зон промислових, комунальних, інших підприємств, установ та організацій;
- організації автоматичного спостереження за викидами ЗР на стаціонарних джерелах та на межі санітарно-захисних зон підприємств;
- організації функціонування пересувного пункту спостережень за забрудненням атмосферного повітря (мобільна лабораторія) ДУ «Запорізький обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України»;
- зменшення негативного впливу викидів від пересувних джерел;
- недопущення вторинного пилоутворення;
- зниження та оцінки ризику для здоров'я всіх груп населення (зокрема чутливих груп – діти, вагітні жінки, люди похилого віку та особи з хронічними захворюваннями легень та серцево-судинної системи) до прийняттого рівня.

Тому, моніторинг наслідків виконання Програми (складеного комплексу заходів) та її ефективності можна проаналізувати за показниками наступних індикаторів:

- загальний обсяг зменшення викидів ЗР – вимірювання загального обсягу викидів ЗР від пріоритезованих джерел викидів (далі – ДВ) (які створюють найбільші внески в усереднені концентрації пріоритетних ЗР) зазначених у розділі 6.2 у м. Запоріжжя (у відсотках або абсолютних одиницях вимірювання – г/с та порівняння з базовим рівнем (довоєнним періодом) для оцінки динаміки їх зниження;
- частка скорочення обсягів викидів ЗР від пріоритезованих ДВ (які створюють найбільші внески в усереднені концентрації пріоритетних ЗР) зазначених у розділі 6.2 у м. Запоріжжя від загального обсягу (у відсотках) та порівняння з базовим рівнем (довоєнним періодом);
- зменшення кількісних показників викидів конкретних ЗР для кожного суб'єкта господарювання включеного до Програми – оцінка викидів окремих ЗР (зокрема пил НДЗС

(зокрема $PM_{2.5}$), азоту діоксид, сірководень) та порівняння з базовим рівнем (довоєнним періодом) для оцінки динаміки їх зниження;

- зменшення кількості випадків перевищень ГДК (середньодобових/ максимально-разових) або граничних значень згідно з наказом МОЗ №813, вимогами Постанови КМУ від 14 серпня 2019 р. № 827, Директиви ЄС 2008/50/ЄС, рекомендаціями ВООЗ для вмісту пріоритетних ЗР (зокрема пилу НДЗС ($PM_{2.5}$), азоту діоксиду, сірководню; % загальної кількості визначень) у базовій мережі спостережень м. Запоріжжя порівняно з базовим рівнем (довоєнним періодом);

- зменшення кількості днів, у які забруднення атмосферного повітря м. Запоріжжя перевищувало ГДК або граничні значення згідно з наказом МОЗ №813, вимогами Постанови КМУ від 14 серпня 2019 р. № 827, Директиви ЄС 2008/50/ЄС, рекомендаціями ВООЗ для вмісту пріоритетних ЗР (зокрема пилу НДЗС ($PM_{2.5}$), азоту діоксиду, сірководню; дні або % днів за рік) порівняно з базовим рівнем (довоєнним періодом);

- досягнення нормативів (ГДК) чи граничних значень згідно з наказом МОЗ №813, вимогами Постанови КМУ від 14 серпня 2019 р. № 827, Директиви ЄС 2008/50/ЄС, рекомендаціями ВООЗ пріоритетних ЗР (зокрема пилу НДЗС ($PM_{2.5}$), азоту діоксиду, сірководню) в атмосферному повітрі;

- покращення комплексного індексу забруднення атмосферного повітря (ІЗА) м. Запоріжжя порівняно з базовим рівнем (довоєнним періодом);

- відсоток суб'єктів господарювання, які впровадили природоохоронні заходи для зниження викидів ЗР та покращення якості атмосферного повітря;

- рівень забруднення атмосферного повітря пріоритезованими ЗР – аналіз даних моніторингу забруднення атмосферного повітря та порівняння з базовим рівнем (довоєнним періодом);

- зменшення кількості випадків звернень за амбулаторною допомогою до закладів охорони здоров'я зі скаргами на загострення захворювань серцево-судинної та дихальної систем;

- зменшення рівня захворюваності та смертності від хвороб серцево-судинної та дихальної систем;

- зменшення рівня госпіталізацій пацієнтів із захворюваннями серцево-судинної та дихальної систем;

- збільшення рівня проведення регулярних скринінгових оглядів за групами ризику для раннього виявлення індикаторної, генетичної та онкологічної патологій (зокрема серед чутливих груп – вагітні жінки, діти та люди похилого віку), що проживає у визначених зонах неприйнятного (підвищеного) ризику;

- зменшення кількості скарг та звернень на якість атмосферного повітря;

- кількість кампаній спрямованих на промоцію здоров'я (в закладах охорони здоров'я, освіти тощо);

- кількість висаджених зелених насаджень навколо промислових майданчиків;

- участь громадськості та стейкхолдерів – аналіз та оцінка рівня участі громадськості та стейкхолдерів у реалізації Програми.

Індикатори зменшення обсягів викидів передбачені до порівняння з базовим рівнем (довоєнним періодом).

Моніторинг наслідків виконання Програми здійснюватиметься шляхом збору та аналізу інформації від Головного управління статистики у Запорізькій області, Запорізького обласного центру з гідрометеорології (дані метеостанції Запоріжжя), ДУ «Запорізький обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України», профільних управлінь міської ради та інших наявних джерел.